

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 67.070/1
van 2 april 2020

avis 67.070/1
du 2 avril 2020

over

sur

een wetsvoorstel 'tot wijziging
van de wet van 27 juni 1969 tot
herziening van de besluitwet
van 28 december 1944
betreffende de
maatschappelijke zekerheid der
arbeiders ter bescherming van
de fruitteeltsector' (*Parl.St.*
Kamer 2019-2020,
nr. 55-1017/001)

une proposition de loi
'modifiant la loi du
27 juin 1969 révisant
l'arrêté-loi du
28 décembre 1944 concernant
la sécurité sociale des
travailleurs pour protéger le
secteur des fruits' (*Doc. parl.*,
Chambre, 2019-2020,
n° 55-1017/001)

Op 4 maart 2020 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een wetsvoorstel ‘tot wijziging van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders ter bescherming van de fruitteeltsector’ (*Parl.St.* Kamer 2019-2020, nr. 55-1017/001).

Het voorstel is door de eerste kamer onderzocht op 19 maart 2020. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Chantal BAMPs en Wouter PAS, staatsraden, Michel TISON en Johan PUT, assessoren, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Barbara SPEYBROUCK, eerste auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Chantal BAMPs, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 2 april 2020.

*

Le 4 mars 2020, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Président de la Chambre des représentants à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, sur une proposition de loi ‘modifiant la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs pour protéger le secteur des fruits’ (*Doc. parl.*, Chambre, 2019-2020, n° 55-1017/001).

La proposition a été examinée par la première chambre le 19 mars 2020. La chambre était composée de Marnix VAN DAMME, président de chambre, Chantal BAMPs et Wouter PAS, conseillers d'État, Michel TISON et Johan PUT, assesseurs, et Wim GEURTS, greffier.

Le rapport a été présenté par Barbara SPEYBROUCK, premier auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Chantal BAMPs, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 2 avril 2020.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORSTEL

2. Het om advies voorgelegde wetsvoorstel strekt ertoe artikel 2/1 van de wet van 27 juni 1969 ‘tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders’ (hierna: RSZ-wet), dat een bijzondere regeling instelt met betrekking tot de gelegenheidsarbeid in de land- en tuinbouwsector², te wijzigen.

Artikel 2 van het voorstel beoogt vooreerst een bijzondere regeling te treffen voor de gelegenheidsarbeid in de fruitteeltsector, waarbij de periode van beperkte onderwerping aan het stelsel van sociale zekerheid, die voor gelegenheidsarbeiders in de tuinbouwsector in principe maximaal 65 dagen per handarbeider en per kalenderjaar bedraagt, voor handarbeiders die zijn tewerkgesteld in de fruitteelt onder bepaalde voorwaarden wordt verlengd met 35 extra dagen per kalenderjaar en per handarbeider die geen uitzendarbeider is.³

Daarnaast past het voorstel de regel aan dat de werknemer die in de loop van de 180 voorafgaande dagen in een andere hoedanigheid dan die van gelegenheidsarbeider heeft gewerkt in de land- en tuinbouwsector, niet als gelegenheidsarbeider wordt beschouwd. Daarbij wordt enerzijds de ‘180-dagenregel’ beperkt tot het werken in “dezelfde onderneming” en wordt anderzijds een uitzondering voorzien voor de berekening van de 180 dagen en wordt de “180-dagenregel” niet van toepassing verklaard op een gepensioneerde werknemer.

¹ Aangezien het om een voorstel van wet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Het specifieke stelsel bestaat enerzijds uit een beperkte onderwerping aan de sociale zekerheid der werknemers (verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit, werkloosheid, en rust- en overlevingspensioenen voor werknemers) en anderzijds uit een voordelige berekening van de sociale zekerheidsbijdrage op een forfaitair dagloon.

³ Deze uitbreiding geldt reeds voor handarbeiders die zijn tewerkgesteld in de witloofteelt en de champignonteelt (artikel 2/1, § 1, derde lid, 4° en 5°, § 2, derde lid, en § 2bis, van de RSZ-wet). Voor hen was deze uitbreiding oorspronkelijk opgenomen in artikel 8bis van het koninklijk besluit van 28 november 1969 ‘tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders’ (zie in dit verband advRvS nrs. 42.332/1 van 8 maart 2007 over een ontwerp dat geleid heeft tot het koninklijk besluit van 21 april 2007 ‘tot wijziging van artikelen 8bis en 31bis van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders’ en 54.230/1 van 31 oktober 2013 over een ontwerp dat geleid heeft tot het koninklijk besluit van 15 december 2013 ‘tot wijziging van artikel 8bis van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders’), waarna de regeling is opgenomen in artikel 2/1 van de RSZ-wet (zie in dit verband adv.RvS nr. 54.231/1 van 6 november 2013 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 26 december 2013 ‘betreffende de invoering van een eenheidsstatuut tussen arbeiders en bedienden inzake de opzeggingstermijnen en de carenzdag en begeleidende maatregelen’ – artikel 103 van dat ontwerp).

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 2

3.1. In het voorgestelde artikel 2/1, § 2ter, eerste lid, van de RSZ-wet wordt verwezen naar “niet tijdelijke” handarbeiders.

Hierover ondervraagd gaf de gemachtigde de volgende toelichting:

“De woorden ‘niet tijdelijke’ stonden niet in het wetsvoorstel zoals door mij ingediend en moeten dus worden geschrapt. Vermoedelijk zijn deze foutief toegevoegd door de diensten van de Kamer, als vertaling van de woorden ‘non intérimaires’ in de Franse versie. Echter de woorden ‘non intérimaires’ komen overeen met de woorden ‘die geen uitzendarbeider is’ in de Nederlandse versie.”

Met deze aanpassing kan worden ingestemd.

3.2. In het voorgestelde artikel 2/1, § 2ter, eerste lid, 2°, van de RSZ-wet wordt bepaald dat de aanvraag “een verbintenisverklaring” bevat “waarin de werkgever zich verbindt om:

- de sociale wetgeving en de collectieve arbeidsovereenkomsten correct toe te passen;
- geen gebruik te maken van detacheringsconstructies;
- geen beroep te doen op schijnzelfstandigen;
- niet aan sociale dumping te doen;
- niet te werken met constructies van aannemings- of dienstverleningscontracten met Belgische of buitenlandse ondernemingen om de Belgische wetgeving betreffende de verboden terbeschikkingstelling te omzeilen.”

Vooreerst rijst de vraag of de bewoordingen van de ontworpen bepaling (*i.c.* de gebruikte begrippen detacheringsconstructies, schijnzelfstandigen, sociale dumping, ...) wel voldoende duidelijk en precies zijn omschreven, zodat de betrokken werkgever met kennis van zaken dergelijke verbintenisverklaring kan afleggen.⁴

Dienaangaande gaf de gemachtigde de volgende toelichting:

“Schijnzelfstandigen zijn werknemers die het statuut van zelfstandige hebben, hoewel ze in werkelijkheid een beroepsactiviteit uitoefenen onder het gezag van een werkgever. Dat betekent dat zij normaal gezien in loondienst zouden moeten zijn (zie Programmawet (I) van 27 december 2006, Titel XIII - Aard van de arbeidsrelaties). Wat

⁴ De ontworpen bepaling heeft blijkbaar de bewoordingen uit het Protocolakkoord voor de sectoren landbouw, tuinbouw, tuinaanleg voor de periode 2019-2020 overgenomen: “In de aanvraag wordt een engagementsverklaring opgenomen waarbij de betrokken werkgever er zich toe verbindt:

- ° de sociale wetgeving en cao's correct toe te passen
- ° geen gebruik te maken van detacheringsconstructies
- ° niet te werken met schijnzelfstandigen
- ° geen sociale dumping toe te passen
- ° niet te werken met aannemingsconstructies vanuit het buitenland”.

de detachering van werknemers betreft, verwijzen we naar de wet van 5 maart 2002 betreffende de arbeids-, loon- en tewerkstellingsvoorwaarden in geval van detachering van werknemers in België en de naleving ervan, en naar het koninklijk besluit van 1 april 2007 tot uitvoering van deze wet.”

Daarnaast dient te worden opgemerkt dat uit het voorgestelde artikel 2/1, § 2ter, eerste lid, van de RSZ-wet blijkt dat deze verbintenisverklaring moet worden toegevoegd aan de aanvraag, zodat dit een ontvankelijkheidsvoorwaarde betreft.

Gevraagd om toelichting betreffende de eventuele aan deze verbintenisverklaring verbonden gevolgen, nu uit de overige bepalingen van het voorstel niet duidelijk blijkt welke gevolgen aan het niet naleven van de verbintenisverklaring worden gekoppeld en in het voorgestelde artikel 2/1, § 2ter, vierde lid, slechts wordt bepaald dat de werkgroep “Fruitteelt” in het jaar A + 1 een “evaluatie”⁵ voor het jaar A uitvoert van de toepassing van het tot 100 dagen uitgebreide stelsel, deelde de gemachtigde het volgende mee:

“Deze verbintenisverklaring heeft louter waarde in het kader van deze wettelijke bepaling, als onderdeel van de aanvraag die de betreffende onderneming doet bij de werkgroep ‘Fruitteelt’.”

Ondanks de door de gemachtigde verstrekte toelichtingen, blijft de juridische draagwijdte van de bepaling onduidelijk.

Gelet op het voorgaande, lijkt het aangewezen ofwel het voorgestelde artikel 2/1, § 2ter, eerste lid, 2°, van de RSZ-wet duidelijker, met verwijzing naar de betrokken wetgeving, dan wel anders te formuleren, ofwel, naar analogie met de champignonteelt, waar eveneens wordt vereist dat de betrokken werkgever een verbintenis aangaat,⁶ te verwijzen naar een door het Paritair Comité voor het tuinbouwbedrijf opgesteld modeldocument.⁷

Bovendien dient te worden opgemerkt dat indien het de bedoeling van de steller van het voorstel is om gevolgen te verbinden aan het niet naleven van de verbintenisverklaring, dit in de bepaling dient verduidelijkt te worden, nu deze verklaring een ontvankelijkheidsvoorwaarde betreft.

3.3. Wat de procedure in het voorgestelde artikel 2/1, § 2ter, tweede en derde lid, van de RSZ-wet betreft, dient te worden vastgesteld dat de antwoorden van de gemachtigde niet lijken overeen te stemmen met de bewoordingen van deze bepaling.

⁵ In het Protocolakkoord voor de sectoren landbouw, tuinbouw, tuinaanleg voor de periode 2019-2020 wordt voorgesteld dat “in het jaar T+1 een post factum controle in verband met de toepassing van de verruimde seizoenregeling in het jaar T” gebeurt.

⁶ Artikel 2/1, § 2bis, eerste lid, 1°, van de RSZ-wet:

“de betrokken werkgever verbindt zich ertoe het werk in zijn onderneming met eigen personeel, ingeschreven en aangegeven bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, onder het Paritair Comité voor het tuinbouwbedrijf uit te voeren”.

⁷ Artikel 2/1, § 2bis, zesde lid, van de RSZ-wet:

“Het Paritair Comité voor het tuinbouwbedrijf stelt een modeldocument op voor deze schriftelijke aanvraag en verbintenis”.

De beoordeling van de aanvraag door de werkgroep “Fruitteelt” wordt door de gemachtigde als volgt toegelicht:

“De werkgroep ‘Fruitteelt’ zal oordelen of de verbintenisverklaring conform de wet is. De werkgroep zal tevens oordelen of voldaan is aan de voorwaarde inzake het tewerkstellingsvolume (nieuwe ingevoegde bepaling onder artikel 2/1, paragraaf 2ter, eerste lid, 1°) en dit aan de hand van de DmfA- en de Dimona-aangiften.”

Op de vraag of uit de voorgestelde regeling volgt dat het Paritair Comité voor het tuinbouwbedrijf slechts de beslissingen van deze werkgroep kan “bekrachtigen”, en dus geen beoordelingsbevoegdheid heeft, stelt de gemachtigde:

“De werkgroep ‘Fruitteelt’ wordt opgericht binnen het Paritair Comité voor de tuinbouwbedrijven. Het Paritair Comité is dus vrij om te bepalen of de beoordelingsbevoegdheid al dan niet volledig bij de werkgroep ligt, dan wel deels bij het Paritair Comité.”

Er dient te worden opgemerkt dat uit het door de gemachtigde gegeven antwoord blijkt dat het Paritair Comité nog over een beoordelingsbevoegdheid beschikt, hetgeen in tegenspraak is met het begrip “bekrachtigen”. Indien dit effectief de bedoeling van de indiener van het voorstel zou zijn, dient het voorgestelde artikel 2/1, § 2ter, derde lid, van de RSZ-wet in die zin te worden aangepast.

3.4. Wat de voorgestelde wijziging van artikel 2/1, § 4, van de RSZ-wet betreft, stelt de gemachtigde dat “(h)et begrip onderneming wordt beschreven in artikel 14, § 1, tweede lid, 1°, van de wet van 20 december 1948 ‘houdende organisatie van het bedrijfsleven’”⁸. Het verdient aanbeveling het begrip “onderneming” in die zin in de bepaling te verduidelijken.

4. In artikel 2, a) en b), van het voorstel dient het teken “§” te worden vervangen door het woord “paragraaf”.⁹

5. In het voorgestelde artikel 2/1, § 2ter, eerste lid, 2°, van de RSZ-wet dient het woord “verbintenisverklaring” te worden vervangen door het woord “verklaring”.

6. In het voorgestelde artikel 2/1, § 2ter, tweede, derde en vierde lid, van de RSZ-wet dienen na de woorden “Paritair Comité” de woorden “voor tuinbouwbedrijven” en de woorden “voor de tuinbouwondernemingen” te worden vervangen door de woorden “voor het tuinbouwbedrijf”.

7. In de Nederlandse tekst van het voorgestelde artikel 2/1, § 2ter, derde lid, van de RSZ-wet dient het woord “overgemaakt” te worden vervangen door het woord “bezorgd”.

⁸ Artikel 14, § 1, eerste lid, 1°, van de wet van 20 september 1948 ‘houdende organisatie van het bedrijfsleven’ luidt: “onderneming: de technische bedrijfseenheid, bepaald in het kader van deze wet op grond van de economische en sociale criteria; ingeval van twijfel primeren de sociale criteria”.

⁹ Zie *Beginselen van de wetgevingstechniek. Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, Raad van State, 2008, aanbeveling nr. 70.

8. Voorafgaand aan de bepaling van het voorgestelde artikel 2/1, § 2ter, zesde lid, van de RSZ-wet dient de letter “d)” te worden geplaatst en moet de nummering dienovereenkomstig worden aangepast.

9. Na de letter “e)”, te hebben vervangen door de letter “f)”, dient de zinsnede “het artikel wordt aangevuld met de paragrafen 4/1 en 4/2, luidende:” te worden vervangen door de zinsnede “in het artikel worden de paragrafen 4/1 en 4/2 ingevoegd, luidende:”.

Slotopmerking

10. Vermits uit de antwoorden van de gemachtigde blijkt dat de voorgestelde regeling vergelijkbaar (“nagenoeg identiek”) is aan de regeling voor de champignonteelt, kan er ter overweging worden gegeven om de “100-dagenregel” voor handarbeiders in de tuinbouwsector in zijn geheel te herbekijken en een uniforme regeling uit te werken veeleer dan voor elke sector in een afzonderlijke regeling te voorzien.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique ¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE LA PROPOSITION

2. La proposition de loi soumise pour avis a pour objet de modifier l'article 2/1 de la loi du 27 juin 1969 'révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs' (ci-après : loi ONSS), qui instaure un régime particulier concernant le travail occasionnel dans le secteur agricole et horticole ².

L'article 2 de la proposition vise tout d'abord à instaurer un régime particulier pour le travail occasionnel dans le secteur de la culture des fruits, la période d'assujettissement limité au régime de la sécurité sociale qui, pour les travailleurs occasionnels dans le secteur horticole, est en principe de 65 jours maximum par travailleur manuel et par année civile, étant sous certaines conditions prolongée, pour les travailleurs manuels occupés dans la culture des fruits, de 35 jours supplémentaires par année civile et par travailleur manuel non intérimaire ³.

En outre, la proposition adapte la règle selon laquelle n'est pas considéré comme travailleur occasionnel, le travailleur qui, dans le courant des 180 jours précédents, a travaillé dans le secteur agricole ou horticole dans une qualité autre que celle de travailleur occasionnel. Par ailleurs, la « règle des 180 jours » est limitée au travail dans « la même entreprise », d'une part, et une exception est prévue pour le calcul des 180 jours, d'autre part, et la « règle des 180 jours » n'est pas rendue applicable au travailleur retraité.

¹ S'agissant d'une proposition de loi, on entend par « fondement juridique » la conformité avec les normes supérieures.

² Ce régime consiste, d'une part, en un assujettissement limité à la sécurité sociale des travailleurs salariés (assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité, chômage, et pension de retraite et de survie des travailleurs salariés) et, d'autre part, en un calcul avantageux des cotisations de sécurité sociale sur un salaire journalier forfaitaire.

³ Cette extension est déjà applicable aux travailleurs manuels occupés au travail de la culture du chicon ou des champignons (article 2/1, § 1er, alinéa 3, 4° et 5°, § 2, alinéa 3, et § 2bis, de la loi ONSS). Pour eux, cette extension avait été initialement inscrite à l'article 8bis de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 'pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs' (voir à ce propos les avis C.E. n°s 42.332/1 du 8 mars 2007 sur un projet devenu l'arrêté royal du 21 avril 2007 'modifiant les articles 8bis et 31bis de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs' et 54.230/1 du 31 octobre 2013 sur un projet devenu l'arrêté royal du 15 décembre 2013 'modifiant l'article 8bis de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs'), pour ensuite figurer à l'article 2/1 de la loi ONSS (voir à ce propos l'avis C.E. n° 54.231/1 du 6 novembre 2013 sur un avant-projet devenu la loi du 26 décembre 2013 'concernant l'introduction d'un statut unique entre ouvriers et employés en ce qui concerne les délais de préavis et le jour de carence ainsi que de mesures d'accompagnement' – article 103 de ce projet).

EXAMEN DU TEXTE

Article 2

3.1. L'article 2/1, § 2ter, alinéa 1er, proposé, de la loi ONSS vise les travailleurs manuels « non intérimaires ».

Interrogé à ce propos, le délégué a donné les explications suivantes :

« De woorden 'niet tijdelijke' stonden niet in het wetsvoorstel zoals door mij ingediend en moeten dus worden geschrapt. Vermoedelijk zijn deze foutief toegevoegd door de diensten van de Kamer, als vertaling van de woorden 'non intérimaires' in de Franse versie. Echter de woorden 'non intérimaires' komen overeen met de woorden 'die geen uitzendarbeider is' in de Nederlandse versie ».

Cette adaptation peut être accueillie.

3.2. L'article 2/1, § 2ter, alinéa 1er, 2°, proposé, de la loi ONSS dispose que la demande contient « une déclaration d'engagement dans laquelle l'employeur s'engage à :

- appliquer correctement la législation sociale et les conventions collectives de travail ;
- ne pas avoir recours à des constructions en matière de détachement ;
- ne pas avoir recours à des faux indépendants ;
- ne pas pratiquer le dumping social ;
- ne pas effectuer des montages en matière de contrat d'entreprise ou de services impliquant des entreprises belges ou étrangères dans le but de contourner la législation belge relative à l'interdiction de la mise à disposition de travailleurs ».

La question se pose tout d'abord de savoir si les termes de la disposition en projet (en l'occurrence les notions de constructions en matière de détachement, de faux indépendants, de dumping social, ...) sont définis avec suffisamment de clarté et de précision, pour que l'employeur concerné puisse faire une telle déclaration d'engagement en connaissance de cause ⁴.

À cet égard, le délégué a précisé ce qui suit :

« Schijnzelfstandigen zijn werknemers die het statuut van zelfstandige hebben, hoewel ze in werkelijkheid een beroepsactiviteit uitoefenen onder het gezag van een werkgever. Dat betekent dat zij normaal gezien in loondienst zouden moeten zijn (zie Programmawet (I) van 27 december 2006, Titel XIII - Aard van de arbeidsrelaties). Wat de detachering van werknemers betreft, verwijzen we naar de wet van 5 maart 2002

⁴ La disposition en projet reproduit manifestement les termes du Protocole d'accord pour les secteurs de l'agriculture, de l'horticulture, de l'aménagement de jardin pour la période 2019- 2020 : « La demande contiendra une déclaration d'engagement dans laquelle l'employeur concerné s'engage à :

- ° appliquer correctement la législation sociale et les CCT
- ° ne pas faire usage de constructions de détachement
- ° ne pas travailler avec de faux indépendants
- ° ne pas pratiquer le dumping social
- ° ne pas travailler avec des constructions d'entreprise de l'étranger ».

betreffende de arbeids-, loon- en tewerkstellingsvoorwaarden in geval van detachering van werknemers in België en de naleving ervan, en naar het koninklijk besluit van 1 april 2007 tot uitvoering van deze wet ».

En outre, il est à noter qu'il ressort de l'article 2/1, § 2ter, alinéa 1er, proposé, de la loi ONSS que cette déclaration d'engagement doit être jointe à la demande, constituant ainsi une condition de recevabilité.

Invité à apporter des précisions concernant les éventuels effets liés à cette déclaration d'engagement, dès lors que les autres dispositions de la proposition n'indiquent pas clairement les conséquences qui sont liées au non-respect de cette déclaration et que l'article 2/1, § 2ter, alinéa 4, proposé, dispose uniquement que, durant l'année A + 1, le groupe de travail « Culture de fruits » procède à une évaluation⁵ de l'application du régime élargi de 100 jours pour l'année A, le délégué a communiqué ce qui suit :

« Deze verbintenisverklaring heeft louter waarde in het kader van deze wettelijke bepaling, als onderdeel van de aanvraag die de betreffende onderneming doet bij de werkgroep 'Fruitteelt' ».

Malgré les informations fournies par le délégué, la portée juridique de la disposition n'est toujours pas claire.

Compte tenu de ce qui précède, il paraît opportun, soit de formuler plus clairement l'article 2/1, § 2ter, alinéa 1er, 2°, proposé, de la loi ONSS, en visant la législation concernée, ou bien de le formuler autrement, soit, par analogie avec le secteur de la culture des champignons, qui requiert également que l'employeur prenne un engagement⁶, de faire référence à un document type élaboré par la Commission paritaire pour les entreprises horticoles⁷.

De surcroît, il est à noter que si l'auteur de la proposition entend lier des effets au non-respect de la déclaration d'engagement, il convient de le préciser dans la disposition, dès lors que cette déclaration constitue une condition de recevabilité.

3.3. En ce qui concerne la procédure mentionnée à l'article 2/1, § 2ter, alinéas 2 et 3, proposé, de la loi ONSS, force est de constater que les réponses du délégué ne semblent pas correspondre aux termes de cette disposition.

⁵ Le Protocole d'accord pour les secteurs de l'agriculture, de l'horticulture, de l'aménagement de jardin pour la période 2019- 2020 propose que « [d]urant l'année T+1, un contrôle *a posteriori* de l'application du régime saisonnier élargi durant l'année T sera effectué ».

⁶ Article 2/1, § 2bis, alinéa 1er, 1°, de la loi ONSS :
« l'employeur concerné s'engage à faire effectuer le travail au sein de son entreprise, avec son propre personnel enregistré et déclaré à l'Office national de Sécurité sociale et dans le cadre de la Commission paritaire pour les entreprises horticoles ».

⁷ Article 2/1, § 2bis, alinéa 6, de la loi ONSS :
« La Commission paritaire pour les entreprises horticoles élabore un document type pour cette demande écrite et cet engagement ».

Le délégué commente l'évaluation de la demande par le groupe de travail « *Culture de fruits* » en ces termes :

« De werkgroep 'Fruitteelt' zal oordelen of de verbintenisverklaring conform de wet is. De werkgroep zal tevens oordelen of voldaan is aan de voorwaarde inzake het tewerkstellingsvolume (nieuwe ingevoegde bepaling onder artikel 2/1, paragraaf 2ter, eerste lid, 1°) en dit aan de hand van de DmfA- en de Dimona-aangiften ».

À la question de savoir s'il résulte du régime proposé que la Commission paritaire pour les entreprises horticoles peut uniquement « ratifier » les décisions de ce groupe de travail, et ne dispose donc pas d'un pouvoir d'appréciation, le délégué répond :

« De werkgroep 'Fruitteelt' wordt opgericht binnen het Paritair Comité voor de tuinbouwbedrijven. Het Paritair Comité is dus vrij om te bepalen of de beoordelingsbevoegdheid al dan niet volledig bij de werkgroep ligt, dan wel deels bij het Paritair Comité ».

On observera qu'il ressort de la réponse donnée par le délégué que la commission paritaire dispose encore d'un pouvoir d'appréciation, ce qui est contraire à la notion de « ratification ». Si telle était effectivement l'intention de l'auteur de la proposition, il y aurait lieu d'adapter l'article 2/1, § 2ter, alinéa 3, proposé, de la loi ONSS en ce sens.

3.4. En ce qui concerne la modification proposée de l'article 2/1, § 4, de la loi ONSS, le délégué soutient que « (h)et begrip onderneming wordt beschreven in artikel 14, § 1, tweede lid, 1°, van de wet van 20 december 1948 'houdende organisatie van het bedrijfsleven' »⁸. Il est recommandé de préciser en ce sens la notion d' « entreprise » dans la disposition.

4. À l'article 2, a) et b), de la proposition, on remplacera le signe « § » par le mot « paragraphe »⁹.

5. À l'article 2/1, § 2ter, alinéa 1er, 2°, proposé, de la loi ONSS, on remplacera le mot « déclaration d'engagement » par le mot « déclaration ».

6. Dans le texte néerlandais de l'article 2/1, § 2ter, alinéas 2, 3 et 4, proposé, de la loi ONSS, à la suite des mots « Paritair Comité », on remplacera les mots « voor tuinbouwbedrijven » et les mots « voor de tuinbouwondernemingen » par les mots « voor het tuinbouwbedrijf ».

7. Dans le texte néerlandais de l'article 2/1, § 2ter, alinéa 3, proposé, de la loi ONSS, on remplacera le mot « overgemaakt » par le mot « bezorgd ».

⁸ L'article 14, § 1er, alinéa 1er, 1°, de la loi du 20 septembre 1948 'portant organisation de l'économie' dispose : « entreprise : l'unité technique d'exploitation, définie dans le cadre de la présente loi à partir des critères économiques et sociaux; en cas de doute, ces derniers prévalent ».

⁹ Voir *Principes de technique législative. Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, Conseil d'État, 2008, recommandation n° 70.

8. La disposition énoncée à l'article 2/1, § 2ter, alinéa 6, proposé, de la loi ONSS sera précédée de la lettre « d) » et la numérotation sera adaptée en conséquence.

9. Après avoir remplacé la lettre « e) » par la lettre « f) », on remplacera le segment de phrase « l'article est complété par les paragraphes 4/1 et 4/2 rédigés comme suit : » par le segment de phrase « dans l'article sont insérés les paragraphes 4/1 et 4/2 rédigés comme suit : ».

Observation finale

10. Dès lors qu'il ressort des réponses du délégué que le régime proposé est comparable (« quasi identique ») au régime applicable à la culture des champignons, il peut être suggéré de réexaminer entièrement la « règle des 100 jours » pour les travailleurs manuels dans le secteur horticole et d'élaborer une réglementation uniforme, plutôt que de prévoir un régime distinct pour chaque secteur.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Wim GEURTS

Marnix VAN DAMME